

sanatkarların toplandığı bir merkez halinde olan Sultan Hüseyin Baykara'nın (1470-1506) hizmetine girdiğini bildirmektedir. Çocuklarına yazı dersi verdiği Hüseyin Baykara'ya bağlı olduğunu belirtmek için bu devrede Sultânî imzasını kullandığı görülmektedir. Bu sırada tanıştığı Ali Şîr Nevâî ile Abdurrahmân-ı Câmî'nin bazı eserlerini de istinsah etmiştir. Hüseyin Baykara adına istinsah ettiği Nevâî'nin *Garâibü's-sıgar* adlı divanı İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde (TY, nr. 547), Câmî'nin divanı ise Tahrân'da Kütüphâne-i Saltanatı'dedir. Ölüm yeri kesin olarak bilinmeyen Ali Kâinî'nin, hayatının son yıllarını Herat'ta geçirdiği söylenebilir. Ali Şîr Nevâî'nin bildirdiğine göre 914'te (1508) vefat etmiştir.

İran'da daha çok Sultan Ali adıyla tanınan Kâinî, nesta'likte tamamen hocası Azher-i Tebrîzî yolunda yürümüş ve bu yazı nevinin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Kaynaklara göre derviş tabiatlı ve iyi ahlâklı bir kimse olan hattat ayrıca şiirle de meşgul olmuştur.

Eserleri, istinsah ettiği çeşitli kitaplarla kıtalardan ibaret olup Tahrân, Upsala, Leningrad ve İstanbul kütüphanelerinde bulunmaktadır. Çeşitli eserlerinde şu imzaları kullanmıştır: Sultan Ali el-Kâinî, Sultan Ali el-Ya'kübî, Sultan Ali er-Rüstemî.

BİBLİYOGRAFYA :

Müstakimzâde, *Tuhfe*, s. 691; Beyânî, *Hoş-nûvisân*, I, 236-241; Habîbullah Fezâilî, *Atlas-ı Hat*, İsfahan 1391 hş., s. 461-462; P. P. Soucek, "Ali Qâ'enî", *Elr.*, I, 870.

ALİ ALPARSLAN

ALİ el-KÂRİ

(علی القاری)

Ebü'l-Hasen Nûrüddîn Ali b. Sultân
Muhammed el-Kârî el-Herevî
(ö. 1014/1605)

Tanınmış Hanefî fakihi,
muhaddis, müfessir ve kıraat âlimi.

Herat'ta doğdu. İlk tahsilini burada yaptıktan sonra Mekke'ye gitti ve oraya yerleşti. Mekke'de Ali el-Müttakî el-Hindî, İbn Hacer el-Heysemî ve Allâme Kutbuddin el-Mekkî gibi âlimlerden ders aldı. Başta fıkıh ve hadis olmak üzere kıraat, tefsir, akaid ve kelâm, tasavvuf, tarih, dil ve edebiyat alanlarında devrin önde gelen âlimleri arasında yer aldı. Kıraat ilmine olan vukufundan dolayı el-Kârî veya genel olarak Molla Ali el-Kârî diye anılır. Resmî hiçbir görev kabul etmedi. Sülûs ve nesih yazıda mahir idi. Geçimini, kenarına tefsir ve kıraatla ilgili açıklamalar koyduğu mushaflar yazmakla sağladı.

Zamanındaki bid'at ve hurafelere cesaretle karşı koyan Ali el-Kârî, bazı konularda İmam Mâlik ve Şâfi'ye itirazda bulunması, Hanefîler'i tenkit eden Şâfi fukahasına ağır bir dille cevap vermesi ve Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin vahdet-i vücûd* felsefesine şiddetle karşı çıkarak onu *tekfir** etmesi gibi sebeplerle bazı çevrelerin antipatisini kazanmıştır. Hanefî mezhebine son derece bağlıydı. Tasavvufa olan ilgisi yanında İbn Teymiyye ve İbn Kayyim'in ilmi kudretlerini takdir etmiş ve onları savunmuştur. Özellikle *mevzû** hadislerle ilgili çalışmalarıyla da tanınan Ali el-Kârî, itikadî konularda Selefiyye'nin görüşlerini benimsemiş, bu sebeple kelâm ve tasavvuf konularındaki aşırı temayüllere karşı çıkmıştır. Muhalifi birçok âlim ve mutasavvıfın onun eserlerinin okunmaması yolundaki menfi tavır ve telkinleri, kendi sahalarında değerli olan bu eserlerin elden ele dolaşıp okunmasına engel olmamıştır. Şevkânî, bazı konularda büyük imamlara itirazda bulunmaktan çekinmemesini bir müctehidde bulunması gereken tavır olarak değerlendirirken Abdülhay el-Leknevî ile diğer bazı âlimler (bk. Halil İbrâhim Kutlay, s. 95-96) onu 1000. yılın başlarındaki müceddid*lerden saymışlardır. Kendisi de "tahdîs-i ni'met" kabilinden bunu bizzat dile getirmiştir (bk. İbn Âbidîn, s. 346).

Eserleri. Ali el-Kârî, İslâmî ilimlerin her dalında 180'e yakın eser vermiş ve bunların hemen hepsinin yazma nüshaları günümüze kadar gelmiştir (geniş bilgi için bk. Halil İbrâhim Kutlay, s. 115-116). Basılmış eserleri şunlardır:

Hadis. 1. *Mirkatü'l-mefâtîh**. Hatib et-Tebrîzî'nin Begavî'ye ait *Meşâbihu's-sünne*'yi tamamlayarak yazdığı *Mişkatü'l-Meşâbih* adlı eserinin en önemli şerhi olup Kahire (1309, I-V) ve Mülân'da (1392/1972) basılmıştır. 2. *el-Esrârü'l-merfû'a fi'l-aḥbârî'l-mevzû'a* (el-Mevzû'âtü'l-kübâ). *el-Mevzû'ât* (İstanbul 1289) ve *Mevzû'âtü 'Aliyyî'l-Kârî* (İstanbul, ts.) adlarıyla da basılan eseri Muhammed es-Sabbâğ tahkik ederek neşretmiştir (Beyrut 1391/1971). Kitap ayrıca Mevlânâ Fazlülhak Dilâverî tarafından Hintçe'ye (Lahor 1887), Ahmet Serdaroğlu tarafından da yer yer bazı kısaltmalar yapılarak Türkçe'ye tercüme edilmiştir (*Usûl-i Hadîs ve Mevzûâtü 'Aliyyü'l-Kârî Tercemesi*, Ankara 1966). 3. *el-Maşnû' fi ma'rifeti'l-ḥadîsi'l-mevzû'* (el-Mevzû'âtü's-şuḡrâ). Lahor'da basılan eser (1302, 1315) daha sonra Abdülfettâh Ebû

Ali el-Kârî hattı (Şevval 995 / Eylül 1587) Kur'ân-ı Kerim'den son üç sûre ve ketebe sayfası (M. Uğur Derman koleksiyonu)

Gudde tarafından tahkik edilerek neşredilmiştir (Halep 1389/1969; Beyrut 1398/1978; Kahire 1984). Ali el-Kârî, mevzû hadislerle dair bu iki eserinde mevzû olduğu konusunda ittifak bulunan hadisleri toplamış ve alfabetik olarak düzenlemiştir. 417 mevzû hadisin yer aldığı *el-Mevzû'âtü's-şuğrâ*'da hadisler hakkında çok kısa bir değerlendirmede bulunurken 625 hadisi ihtiva eden diğer eserinde ise âlimlerin görüşlerini daha geniş şekilde zikretmekte ve tamamlayıcı bilgiler vermektedir. Bu hadislerden 402'si her iki eserde de bulunmaktadır. *el-Mevzû'âtü'l-kübrâ*'daki hadislerden on beşi, diğer eserdekilerden de yedi tanesi hasen veya zayıf hadis olup mevzû değildir (bk. Halil İbrâhîm Kutlay, s. 212, 244). 4. *el-Ehâdisü'l-kudsîyye ve'l-kelimâtü'l-ünsîyye*. Aksekili Köse Mehmed Efendi tarafından hâşiyelerle birlikte 1312 yılında yapılan neşri yanında, 1316 (İstanbul) ve 1927 (Halep, *Mışkâtü'l-envâr*'ın arkasında) yıllarında da basılmıştır. Hasan Hüsnü Erdem eseri Türkçe'ye tercüme etmiştir (*Kırk Kudsi Hadis*, Ankara 1952, 4. bs. 1985). 5. *el-Mübînü'l-mu'in li-fehmi'l-Erba'in*. Nevevî'nin *el-Erba'in* adlı eserinin şerhidir (Kahire 1327, 1329). 6. *Şerhu's-Şifâ*. Kâdî İyâz'ın *eş-Şifâ* adlı eserinin önemli

şerhlerinden biridir (İstanbul 1264, 1285, 1290, 1299, 1307, 1308, 1309, 1312, 1316, 1319; Bulak 1275; Kahire 1327). 7. *Senedü'l-enâm şerhu Müsnedi'l-İmâm*. Ebû Hanîfe'nin *Müsned*'inin şerhi olup Lahor (1300, 1312), Delhi (1313) ve Beyrut'ta (1405/1985) basılmıştır. 8. *Cem'u'l-vesâ'il fi şerhi's-Şemâ'il*. Tirmizî'nin *eş-Şemâ'ilü'l-Muhammediyye* adlı eserinin en önemli şerhi olup İstanbul (1290) ve Kahire'de (1317, 1318, I-II, kenarında Münâvî'nin şerhi olarak) neşredilmiştir. 9. *Şerhu Şerhi Nuḥbetü'l-fiker*. İbn Hacer'in hadis usulüne dair yazdığı önemli eseri *Nuḥbetü'l-fiker*'e yine kendisi tarafından yapılan şerhin hâşiyesidir (İstanbul 1327; Beyrut 1398). 10. *el-Birre fi ḥubbi'l-hirre*. Bu küçük risâle G. Rex Smith tarafından edisyon kritiği yapılarak neşredilmiştir (Ali el-Kârî'nin hadislerle ilgili eserlerinin geniş bir tanıtımı için bk. Halil İbrâhîm Kutlay, s. 167-443).

Fıkıh. 1. *Fetḫu bâbî'l-'inâye*. Sadrüş-şerîa'nın *en-Nuḳāye* adlı eserinin önemli şerhlerinden biri olup birkaç defa basılmıştır (Kazan 1320, 1328; Delhi 1351; Halep 1967, I. c., nşr. Abdülfettâh Ebû Gudde). 2. *el-Meslekü'l-mütেকassîḫ bi'l-menşeki'l-mütévassîḫ*. Sindî'nin *Lübâbü'l-menâsik* adlı eserinin şerhidir (Bulak 1288; Kahire 1303). 3. *Fetḫu'r-raḥmân*

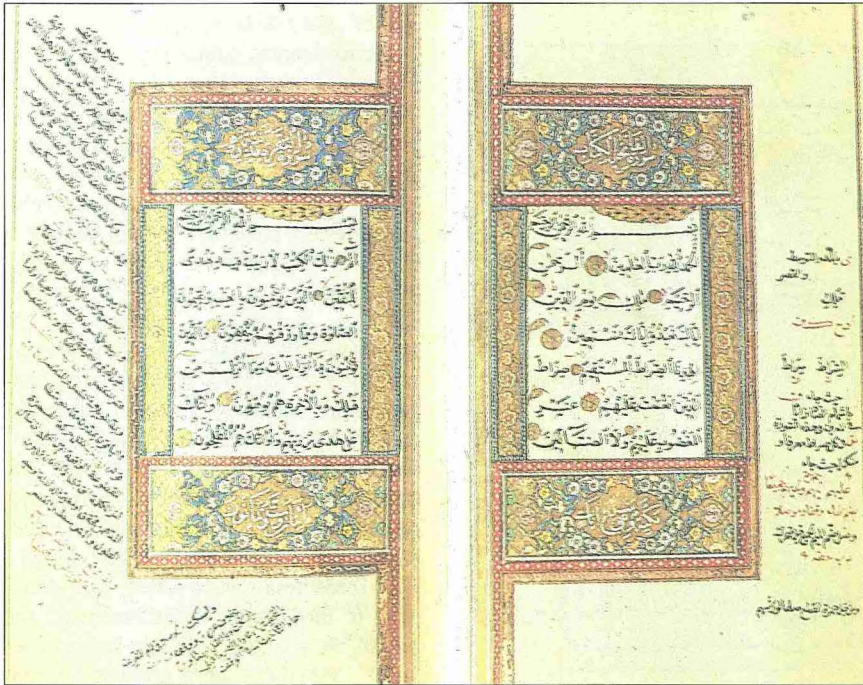
bi-fezâ'ili şa' bân (Bulak 1307). 4. *Şerḫ 'alâ nebze fi ziyâretü'l-Mustafâ* (Bulak 1287, hacla ilgili üç risâlesiyle birlikte). 5. *el-Hizbül-a'zam ve'l-virdü'l-efham*. Âyetlerde ve sahih hadislerde bulunan duaları bir araya getiren ve bazı şerhleri yapılan bu eser, Haremeyn-i şerîfeyn Osmanlılar'ın elindeyken Mekke kadısı tarafından Arafat'ta hutbe yerine okunurdu. Çeşitli baskıları yapılmıştır (İstanbul 1262, Anadolu kazaskeri Fındıkzâde hafidi İbrâhîm Halil Efendi'nin Türkçe tercümesiyle; 1278, Türkçe açıklamasıyla; Bulak 1300, 1307; Mekke 1307; *Delâ'ilü'l-ḥayrât*'ın kenarında Kahire 1281, 1307; Delhi 1310, Mevlevî Fazlurrahman'ın Hintçe satır arası tercümesi ve kenarda notlarla). 6. *el-Hürzû's-semîn*. İbnü'l-Cezerî'nin dua ve zikrin fazileti, hadislerde geçen dua ve zikirlerle dair olan eseri *el-Hişnül-ḥaşîn*'in şerhi olup birkaç defa basılmıştır (Mekke 1304, 1307, Konyalı Osman Vehbî'nin şerhiyle; Leknev 1877, Fahrreddin Muhibbullah'ın *Hürzür-resîm* adlı Farsça şerhiyle). 7. *er-Râ'id fi mesâ'il-i'l-ferâ'id* (Beyrut 1290; Baabda 1318). 8. *Risâle fi tezyîni'l-'ibâde li-taḥşîni'l-işâre* (Kahire 1312). 9. *Tezyînü'l-'ibâde fi ref'i's-sebbâbe*. Lutfullah el-Keydânî'ye ait *Risâle-i Hülâsa-i Keydânî*'nin kenarında basılmıştır (Lahor 1872).

Akaid ve Kelâm. 1. *Mineḥu'r-ravzi'l-ezher fi şerhi'l-Fıkhü'l-ekber*. Ebû Hanîfe'nin *el-Fıkhü'l-ekber* adlı eserinin şerhidir (İstanbul 1303; Delhi 1890; Kahire 1323, 1327). Bu eser Yunus Vehbi Yavuz tarafından Türkçe'ye tercüme edilmiştir (*Fıkh-ı Ekber, Aliyyü'l-Kari Şerhi*, İstanbul 1979). 2. *Ḍav'ül-me'âlî şerhu Bed'ül-emâlî*. Birkaç defa basılmıştır (Delhi 1884; Bombay 1295; İstanbul 1293, 1302, 1304, Hüsnî Efendi'nin Türkçe tercümesiyle; 1319; Dimaşk 1379; Kahire 1349). 3. *Şerhu 'Ayni'l-'ilm ve zeyni'l-ḥilm* (İstanbul 1292, 1294, 1301; Kazan 1856; Lahor 1309; Kahire 1351). 4. *el-Meşrebü'l-verdî fi ḥaḳîḳati (mezhebi) l-Mehdî* (Kahire 1278).

Kıraat. *el-Mineḥu'l-fikriyye bi-şerhi'l-Muḳaddimeti'l-Cezeriyye*. Kenarında Zekerîyyâ el-Ensârî'nin *ed-Deḳâ'ıku'l-muḥkeme fi şerhi'l-Muḳaddime* adlı eseriyle Kahire (1302) ve Kazan'da (1887), Taşköprizâde'nin bir şerhiyle Mekke'de (1303) ve Cezerî'nin oğluna ait bir şerhle birlikte tekrar Kahire'de basılmıştır (1308).

Biyografi. 1. *Menâkıbü'l-İmâmi'l-A'zam* (Haydarâbâd 1332). 2. *Nüzhetü'l-hâtrî'l-fâtir fi tercemeti Seyyidi eş-Şerif 'Ab-*

Ali el-Kârî hattı Kur'ân-ı Kerim'den Fâtîha sûresi ile Bakara sûresinin ilk âyetleri (M. Uğur Derman koleksiyonu)

dilkâdir (İstanbul 1307). 3. *el-Ma'dinü'l-adenî fi fezâ'ili Üveysi'l-Karanî* (İstanbul 1307).

Bunlardan başka *el-Eşmârü'l-ceniye fi esmâ'îl-Hanefiyye*; *Şerhu'l-Muvaṭṭa'*; *Envârü'l-Kur'ân ve esrârü'l-furkân*; *Şerhu 'Akâ'idî'n-Nesefî*; *Ferâ'idü'l-kalâ'id 'alâ eḥâdisi Şerhi'l-'Akâ'id*; *Şerhu's-Şâtibiyye* gibi önemli yazma eserlerini de zikretmek gerekir.

BİBLİYOGRAFYA:

Ali el-Kârî, *el-Maşnâ'* (nşr. Abdülfettâh Ebû Guddel), Kahire 1404/1984; a.mlf., *el-Esrârü'l-merfû'a fi'l-aḥbârî'l-mevzû'a* (nşr. Muhammed es-Sabbâğ), Beyrut 1391/1971; a.mlf., *Fethu bâbî'l-inâye* (nşr. Abdülfettâh Ebû Guddel), Halep 1387/1967; a.mlf., *Kırk Kudsî Hadîs* (trc. H. Hüsnü Erdem), Ankara 1985, s. 44-47; Muhibbî, *Hulâsatü'l-eser*, Kahire 1284, III, 185-196; Müstakimzâde, *Tuhfe*, s. 324; Şevkânî, *el-Bedrü'l-ḥâlî*, I, 445; İbn Âbidîn, *Mecmû'atü'r-resâ'il*, s. 346; Siddîk Hasan Han, *el-Tacü'l-mükellel*, Beyrut 1404/1983, s. 398; Leknevî, *el-Fevâ'idü'l-behiyye*, s. 8; Serkis, *Mu'cem*, II, 1791-1794; Brockelmann, *GAL*, I, 177, 441, 449, 455, 549; II, 259, 517-523; *Suppl.*, I, 298, 524, 648, 683, 726, 749, 764; II, 277, 539-543; Ziriklî, *el-A'âm*, V, 166; Kehhâle, *Mu'cemü'l-mü'ellifin*, VIII, 100; Ö. Nasuhi Bilmen, *Büyük Tefsir Tarihi*, İstanbul 1973-74, II, 681-683; Abdullâh Mirdâd Ebû'l-Hayr, *el-Muḥtaşar min Kitâbi Neşri'n-neur ve'z-zehar fi terâcimi efâzili Mekke mine'l-karni'l-'âsir ile'l-karni'r-râbi'* (aşer (nşr. M. Saîd el-Âmüdî — Ahmed Ali), Cidde 1406/1986, s. 365-369; Halil İbrâhîm Kutlay, *el-İlmâm 'Ali el-Kârî ve eşeruhû fi 'il-mi'l-hadîs*, Beyrut 1408/1987; G. Rex Smith, "Al-Birrah fi ḥubb al-hirrah - a 10th/16th century Arabic text on pussy cats", *Arabian and Islamic Studies*, London 1983, s. 134-145; Önder Akıncı — Süleyman Uludağ, "Ali Kârî", *İBA*, I, 180.

AHMET ÖZEL

ALİ KEMAL

(1867-1922)

Gazeteci, yazar,
edebiyat ve siyaset adamı.

İstanbul'da Süleymaniye'de doğdu. Asıl adı Ali Rızâ'dır. Babası çalışkan, dindar bir kimse olan ve aile hayatına, saltanatla bağlılığıyla tanınan Mumcular kâhyanı Çankırılı Balmumcu Ahmed Efendi'dir.

Ali Kemal mahalle mektebinden sonra Kaptanpaşa Rüşdiyesi'ne devam etti (1876). Buranın 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi yüzünden kapatılması üzerine ertesi yıl Gülhane Askerî Rüşdiyesi'ne girdiyse de haşarlığı yüzünden bir süre sonra kovuldu (1881). Daha sonra Süleymaniye Camii'nde cami derslerine başladı. Burada *Tuhfe-i Vehbî* ile *Gülis-tân*'ı ezberledi. Komşularından mâbeyin-

ci İzzet Bey'in tavsiyesi ve annesinin ısrarıyla Mekteb-i Mülkiyye'ye girdi (1882). Ahmed Midhat ve bilhassa Muallim Nâci'nin tesiri altında ilk şiirlerini bu yıllarda kaleme aldı. Yine bu sırada Muallim Nâci'nin çevresinde teşekkül eden gruba yakınlık duyan Ali Kemal, mektepteki arkadaşlarıyla *Gülşen* adlı bir dergi çıkararak (1886) ilk şiir ve yazılarını burada yayımlamaya başladı. Bu dergide biraz gençlik hevesi, biraz da şöhret kazanmak arzusuyla Menemenlizâde Tâhir ve Hoca Hayret gibi devrin önde gelen şair ve âlimleriyle münakaşalara girdi. Bu ilk yazılarında Ali Kemal adını kullandığından daha sonra bu adla tanındı. Mülkiye tahsili ve buradaki hocaların tesiriyle Muallim Nâci tarzındaki şiir ve edebiyat anlayışı zamanla değişikliğe uğrayarak daha çok siyasî ve sosyal meselelerle ilgilenmeye başladı. Mülkiye'deki hocaları arasında özellikle Mizancı Murad'ın kendisini derinden ve esaslı bir şekilde etkilediği anlaşılmaktadır. Daha iyi Fransızca öğrenmek için çareler arayarak bazı teşebbüslerden sonra Uşâkizâde Süleyman Bey'le Fransa'ya gitti (1887). Bir taraftan Fransızca'sını ilerletirken diğer taraftan da Paris'te bulunan değişik gruplara bağlı Türkler'le temas kurdu. Bir müddet Paris ile Cenevre arasında gidip geldi, ancak sonunda Cenevre'de karar kıldı. Burada Gros'un derslerine devam etti. Tanışık dostluk kurduğu Rozenşild adlı bir Rus kızının Cenevre'den ayrılması üzerine 1888'in ilkbaharında İstanbul'a döndü. Dokuz ay kadar kaldığı Avrupa'da gördüklerini uygulamak düşüncesiyle Mülkiye'deki arkadaşlarıyla İstanbul'da bir öğrenci derneği kurdu. Fakat derneğin döndürücü toplantısında yakalanarak tevkif edilirse de ceza almadan kurtuldu. Bu sırada yeniden açılan Mülkiye Mektebi'nin imtihanlarına girerek beşinci sınıfa devam başladı. Abdülhalim Memduh ve Fahreddin Reşad'la beraber yalnız tercüme hikâyeler neşretmek üzere, ancak tek sayı yayımlanabilen *Mütâlaa* adlı bir dergi çıkardı (1888). Aynı günlerde arkadaşı Abdülhalim Memduh ile gizli bir cemiyet kurmaya kalkıştıkları için bir ihbar sonucu tevkif edildi. Dokuz ay süren tutukluluktan sonra affedilerek birer münasip memuriyetle sürgüne gönderildiler. Ali Kemal, yanına annesiyle kız kardeşini alarak memur edildiği Halep'e gitti (1889). Burada bulunduğu sırada vilâyetteki yenilik taraftarı bazı memurlarla vali Ârif Paşa'ya karşı bir grup oluşturdu. Aynı zamanda idâ-

dide tarih ve edebiyat hocalığı yaptı, görevinde başarı göstererek maarif müdürü Tosun Paşazâde Tevfik Bey'in takdir ve dostluğunu kazandı. Bu arada eski Halep mebusu Şeyh Beşir Gaza'dan Arapça, hadis ve tefsir okudu. Maarif Nezâreti'nin okul kitapları için açtığı yarışmada *İlm-i Ahlâk* adlı eseri birincilik kazandı, fakat kendisinin bir sürgün olduğu öğrenilince mükâfat yerine idâdideki görevinden azledildi (1893). Çeşitli memuriyetlerle Halep ve civarını gezdikten sonra izin almadan İstanbul'a döndü. Sürülmesi için tekrar karar çıktığını öğrenince bu sefer Paris'e kaçtı (1895). Burada bir taraftan *İkdam* gazetesinin muhabirliğini yaparken diğer taraftan da yarım kalan tahsilini tamamladı ve Siyasal Bilgiler Okulu'ndan (École Libre des Sciences Politiques) diploma aldı (1899). "*İkdam*'ın Paris Muhabiri" adıyla "Paris Musâhabeleri" başlığı altında her hafta *İkdam*'a gönderdiği yazıları ile Türk okuyucusuna Batı dünyasını, buradaki sanat ve edebiyat anlayışı ile faaliyetlerini tanıtmaya çalıştı. Yazılarında Edebîyât-ı Cedîde'ye çeşitli ta'rizlerde bulunması üzerine Hüseyin Cahit tarafından *Servet-i Fünûn*'da tenkit edildi ve mektuplarında ele aldığı bazı konuların *Figaro*'dan aktarma olduğu ortaya çıkarıldı. Böylece ikisi arasında daha sonra da devam edecek şiddetli bir çatışma başlamış oldu. Çok rağbet gören ve dört yıl kadar devam eden bu yazı serisi hükümetin yasaklaması sonucunda kesintiye uğradı. Bu arada Paris'teki Jön Türkler'le tanıştı ve Mizancı Murad'ın gelmesiyle yeni bir şekil kazanan Jön Türk hareketinin içinde yer aldı. Jön Türk hareketini bir bütün olarak yürütüp kontrol etmek maksadıyla kurulan "Hey'et-i Teftiş ve İcrâ'nın neşriyat komitesi üyesi oldu. Ancak Murad Bey'in, Ahmed Rızâ ve etrafındakilerle ihtilâfa düşmesi üzerine Sultan Abdülhamid ile anlaşarak İstanbul'a gelmesinden sonra Jön Türkler'den ayrıldı ve bütünüyle onların aleyhine döndü. Nitekim bu anlaşmazlık daha sonraki yıllarda gittikçe artarak sonunda düşmanlığa dönüşmüş, hatta İttihat ve Terakki Cemiyeti'ni Jön Türkler'in, Kuvâ-yı Milliye'yi de İttihat ve Terakki'nin devamı saydığından hep-sine karşı şiddetle menfi bir tutum takip etmiştir.

Ali Kemal bu devrede İsviçre'nin Zürih şehrinde Türkler'e mahsus bir Mekteb-i Sultânî açmak ve mezunlarını Avrupa'nın önde gelen üniversitelerine göndermek gibi önemli bir projeyi gerçekleştir-